

## บทที่ 5

### สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

#### สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ใน 2 ประเด็นสำคัญ คือ

1. ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. แนวโน้มรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมือง

สิ่งที่ทำให้ผู้ศึกษาสนใจในการศึกษาเรื่องนี้ เพราะเห็นว่าข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการถือว่าเป็นกลไกหลักในการนำนโยบายของนักการเมืองไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้มากที่สุด ซึ่งบทบาทในส่วนนี้ได้รับการยอมรับและความเชื่อถือจากประชาชน โดยทั่วไป ซึ่งจากบทบาทหน้าที่ดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการกล่อมเกลางานการเมืองด้านค่านิยม ทักษะ ทักษะต่าง ๆ ของประชาชน การศึกษาเพื่อทราบถึงลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองของกลุ่มข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น น่าสนใจในประเด็นที่อาจนำไปเชื่อมโยงวิเคราะห์ถึงลักษณะความโน้มเอียงทางการเมือง ของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมที่ต้องรับบริการสาธารณะจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการเมืองได้ต่อไป

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจาก กลุ่มประชากรเป้าหมาย จำนวน 189 คน สำหรับแบบสอบถาม ได้แจกแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 189 คน ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 174 คน คิดเป็น 92.06 % ซึ่งเกินเป้าหมายที่กำหนดไว้คือ 152 คน หรือคิดเป็น 80 % ของ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด สำหรับการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างได้สุ่มสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างกองละ 1 คน รวมจำนวน 8 คน ซึ่งผลการศึกษามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทย ซึ่งเป็นส่วนที่วัดความรู้ทางการเมือง ผลปรากฏว่าค่าคะแนนร้อยละเฉลี่ยของแบบสอบถามทั้งหมดคือ 76.80 แสดงถึงการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระดับปานกลาง

2. ทศนคติต่อประเด็นต่าง ๆ ทางการเมือง ซึ่งเป็นส่วนที่วัดความรู้สึกและการประเมินคุณค่าต่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง ผลปรากฏว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามทั้งหมดคือ 3.31 แสดงถึงการมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลาง

3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลปรากฏว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามทั้งหมดคือ 2.74 แสดงถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองปานกลาง

#### 4. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

4.1 ในด้านความรู้ ผลปรากฏว่าค่าคะแนนร้อยละคือ 75.00 แสดงถึงการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระดับปานกลาง

4.2 ในด้านทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลปรากฏว่าค่าคะแนนร้อยละคือ 62.50 แสดงถึงว่ามีความต้องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระดับปานกลาง

4.3 ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลปรากฏว่าค่าคะแนนร้อยละคือ 100.00 แสดงถึงว่ามีความต้องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระดับสูง

จากผลการศึกษาดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีแนวโน้มรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม

### อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีแนวโน้มรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นแบบที่ข้าราชการบางส่วนเริ่มมีความสนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง โดยคิดว่าตนมีบทบาทและมีอิทธิพลที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ จึงเกิดการเรียกร้องสิทธิทางการเมืองขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีข้าราชการอีกบางส่วนยังคงเมินเฉยและไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง ในรูปแบบนี้ในระยะแรกอาจทำให้ระบบการเมืองไม่มั่นคง แต่หากดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องจะมีอิทธิพลให้กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรม

ทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าหรือแบบอำนาจนิยม เปลี่ยนท่าทีและทัศนคติหันมาสนใจ เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในที่สุด และในการศึกษาคั้งนี้มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ เช่น

ข้อค้นพบที่หนึ่ง คือ ข้าราชการ โดยทั่วไปขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ซึ่งส่วนใหญ่จะทราบเพียงว่าวุฒิสภามีหน้าที่กลั่นกรองกฎหมายต่อจากรัฐสภา แต่วุฒิสภายังมีหน้าที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือการคัดเลือกและแต่งตั้งองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของวุฒิสภาที่ต้องประชาสัมพันธ์ถึงบทบาทอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ของตนเองให้ประชาชนได้รับทราบ

ข้อค้นพบที่สอง คือ ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะกลัวเสียสิทธิในทางการเมืองด้านอื่น ๆ มากกว่าต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง

ข้อค้นพบที่สาม ผู้ศึกษาได้จัดทำตารางการแบ่งแยกวัฒนธรรมทางการเมืองตามทฤษฎีของ อัลมอนต์ และ เวอร์บา (Almond and Verba)

สรุปภาพรวม จากผลการศึกษามีข้อสังเกตดังนี้

1. อิทธิพลของโครงสร้างวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบอุปถัมภ์ และการกล่อมเกลางานการเมืองจากสถาบันต่าง ๆ ในสังคม เช่น สถาบันครอบครัว ศาสนาสื่อมวลชน รัฐบาล รวมไปถึงการที่ประชาชนในสังคมมีความเคยชินกับการเป็นผู้ถูกปกครอง ครอบงำแต่การให้มาโดยตลอด ปัจจัยนี้จึงส่งผลให้เกิดลักษณะวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้า ทำให้ประชาชนไม่กล้าแสดงออกทางการเมืองเท่าที่ควรแม้ว่าจะมีความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองแล้วก็ตาม

2. ลักษณะของระบบการเมืองไทยที่ผ่านมา แม้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 แล้วก็ตาม แต่ก็มี การแทรกแซงเข้ามาใช้อำนาจอยู่ตลอดเวลาของ “สถาบันทหาร” ทำให้ระบบการปกครองประชาธิปไตยแบบไทย ๆ ในช่วง 78 ปีที่ผ่านมาเป็นลักษณะของ “ผู้ถูกปกครอง” กับ “ผู้ปกครอง” จึงแทบไม่แตกต่างจากการปกครองในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชในอดีตแต่อย่างใด ปัจจัยนี้จึงส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าอีกเช่นกัน

3. สถานภาพความเป็นข้าราชการที่เป็น “ลูกจ้างของรัฐ” จึงทำให้ข้าราชการไทย เกิดความรู้สึกว่าตนเป็น “คนของรัฐ” ที่ถูกกำกับไว้ด้วยระเบียบวินัย ความจงรักภักดี ไม่กล้าต่อต้าน ทักท้วงแม้ในสิ่งที่ตนเองไม่เห็นด้วย เพราะการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วม

ทางการเมืองในลักษณะดังกล่าว อาจทำให้เกิดความไม่มั่นคงในอาชีพการรับราชการได้ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

### ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีแนวโน้มรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม โดยในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทย ได้คะแนนร้อยละเฉลี่ยของแบบสอบถามทั้งหมดคือ 76.80 แสดงถึงการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระดับปานกลาง ด้านทัศนคติต่อประเด็นต่าง ๆ ทางการเมือง ผลปรากฏว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามทั้งหมดคือ 3.31 แสดงถึงการมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลปรากฏว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามทั้งหมดคือ 2.74 แสดงถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในระดับปานกลาง ซึ่งพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมให้มากที่สุด จากข้อสังเกตพบว่าค่าระดับคะแนนในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทย และทัศนคติต่อประเด็นต่าง ๆ ทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางซึ่งมีแนวโน้มไปอยู่ในระดับสูง แต่การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีค่าระดับคะแนนปานกลางโดยมีแนวโน้มไปอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นจึงควรวหาวิธีการส่งเสริมให้ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากยิ่งขึ้น